

4 SPREMLJANJE CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA ZA CIVILNODRUŽBENE ORGANIZACIJE

Spremljanje doseganja ciljev trajnostnega razvoja od nacionalne do globalne ravni je bistvenega pomena za uspešno izvajanje Agende 2030, saj omogoča določitev, ali smo na pravi poti ali ne. Ta postopek je priložnost za usmerjanje, preusmerjanje ali pospešeno izvajanje ukrepov in politik, ko je to potrebno.

Da bi bila učinkovita, mora evalvacija temeljiti na smotnih in ustreznih tehnikah spremljanja ter podatkih, ki omogočajo opredelitev dejanskega stanja glede napredka, na podlagi katerega bo mogoče sprejeti potrebne odločitve politik.

V ta namen je skupen pristop uporaba statističnih kazalnikov. Ti kazalniki omogočajo oblikovanje kvantitativnih odgovorov na politično pomembna vprašanja. So učinkovito orodje za merjenje razdalje do količinsko opredeljenega konkretnega cilja ali do obsežnejšega kvalitativnega cilja.

Poleg pristopov, osnovanih na kvantitativnih kazalnikih, se uporabljajo tudi kvalitativni pristopi, kot sta metoda, ki se osredotoča na posamezno vprašanje, ali esejskična metoda. Obe vrsti pristopov imata prednosti in slabosti. Uporaba kvantitativnih pristopov je lahko težavna zaradi razpoložljivosti podatkov, esejskični pristop pa lahko sicer predstavlja boljše možnost, a zagotavlja na videz manj specifične ali primerljive rezultate. Razlike se lahko pojavijo tudi pri tem, kaj kazalniki dejansko merijo. Medtem ko se v nekaterih poročilih meri zgolj to, ali prihaja do napredka v pravi smeri, druga poročila zagotavljajo natančnejšo analizo oddaljenosti od zadevnih ciljev in omogočajo evalvacijo, ali je določena strategija primerna za doseganje konkretnega cilja ali ne.

Druga možnost je uporaba indeksov ali sestavljenih kazalnikov, v okviru katerih se

posamezni kazalniki združijo v eno samo številko, ki meri vsesplošen napredek z večrazsežnostnega vidika. Pri tem je pomembno uravnoteženje različnih kazalnikov, saj določene podatkovne točke prispevajo več kot druge in določajo pomembnost ter/ali ustreznost kazalnika. V primeru neustrezne zasnove ali napačne interpretacije lahko privedejo do popačene ponazoritve splošnega stanja in uporabnike – zlasti oblikovalce politik – spodbudijo k preveč poenostavljenim analitičnim ali političnim zaključkom.

Na ravni Združenih narodov (ZN) globalni [okvir kazalnikov](#) zajema 232 kazalnikov, ki so, kjer je relevantno, razčlenjeni na podlagi prihodkov, spola, starosti, rase, etnične pripadnosti, migracijskega statusa, invalidnosti, geografske lokacije in drugih značilnosti. Na podlagi svoje ravni metodološkega razvoja in razpoložljivosti podatkov so kazalniki razdeljeni v [tri sklope](#). Ta okvir vključuje kazalnike, za katere metodologija oziroma standardi na mednarodni ravni še niso bili vzpostavljeni. Omeniti je treba, do so v [poročilu ZN za leto 2017](#) predstavljeni podatki za posamezne kazalnike in ne presečni indeksi.

Organizacije civilne družbe so bile [kritične](#), da so številni kazalniki ZN ustrezni zlasti ali izključno za države v razvoju (npr. število ljudi, ki umre zaradi malarije) ali da ne odražajo ambicije univerzalnosti Agende 2030, ki k ukrepom poziva vse države in regije sveta.

[Nabor kazalnikov](#) Evropske unije (EU)

4. SPREMLJANJE CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA ZA CIVILNODRUŽBENE ORGANIZACIJE

vključuje 100 kazalnikov za 17 ciljev trajnostnega razvoja. Z izjemo ciljev 14 in 17, ki vključujeta le 5 kazalnikov, vsak cilj zajema 6 kazalnikov. 41 kazalnikov je večnamenskih; prvenstveno so namenjeni spremljanju enega cilja, a se uporabljajo tudi za spremljanje drugih ciljev. 51 kazalnikov je del seznama globalnih kazalnikov ZN. Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja EU merijo, ali razvoj poteka v zeleni smeri ali ne, in rezultate predstavljajo v obliki puščic. Kakovostno opredeljenih in količinsko merljivih ciljev ni, rezultati pa odražajo le stopnjo spremembe določenega kazalnika. Jasne slike o tem, ali Evropa pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja dejansko napreduje oziroma kako oddaljen je določen cilj, torej ni, posledično pa tudi ne trdne osnove za preusmerjanje ali izboljšanje evropskih izvedbenih dejavnosti ali politik.

Organizacije civilne družbe [so bile do tega pristopa kritične, saj](#) se osredotoča na obstoječe rešitve, namesto da bi omogočal dejansko evalvacijo doseganja ciljev trajnostnega razvoja. Zaradi uporabe te metodologije [poročilo urada Eurostat za leto 2017](#) predstavlja izkrivljeno sliko uspešnosti EU. Navedeni pristop ne meri stopnje doseganja ciljev trajnostnega razvoja in ne vpliva EU na trajnostni razvoj na globalni ravni, saj ne obravnava negativnih učinkov prelivanja notranjih politik EU.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) je predstavila metodologijo za [merjenje oddaljenosti od ciljev trajnostnega razvoja](#), ki omogoča ocenjevanje razdalje, ki jo morajo države še opraviti za udejanjanje posameznega cilja, ter zagotavlja presečni pregled prednosti in slabosti pri udejanjanju ciljev trajnostnega razvoja ter petih presečnih področij (prebivalstvo, planet, blaginja, mir in partnerstva). Z uporabo te metodologije je OECD pripravila [oceno stanja v državah OECD](#). Ta merila so bila predstavljena junija 2017. V navedenem dokumentu je opredeljenih 131 kazalnikov, ki se nanašajo na 98 konkretnih ciljev, ki zajemajo vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja. Sicer je jasno, da doseganja številnih ciljev trajnostnega razvoja ni mogoče ustrezno izmeriti s pomočjo podatkov, ki jih OECD redno zbira, in da je treba opraviti veliko statističnega dela za zapolnitev teh vrzeli.

Evropske države članice uporabljajo različne pristope. Standardna metodologija še ni bila vzpostavljena. Kazalniki ZN se ne uporabljajo v celoti, saj številni kazalniki, kot je kazalnik o umrljivosti zaradi malarije, niso relevantno za Evropo. Kazalniki so bili poleg tega tarča kritik, da v primeru evropskih držav niso

dovolj ambiciozni. Z namenom odprave te pomanjkljivosti je bilo v okviru pobude 2030 Watch v Nemčiji oblikovano lastno [orodje za spremljanje](#) za države z visokimi dohodki. Nabor kazalnikov mehanizma 2030 Watch vključuje uradne kazalnike, ki jih predlagajo organizacije civilne družbe, in temelji na lastnem raziskovanju ter posvetovanju s predstavniki civilne družbe in akademske sfere. Države se ocenjujejo na podlagi ciljev, ki bi jih morale doseči do leta 2030. Zelo dobro so ocenjene le, če je določen cilj izpolnjen.

Mreža za trajnostne rešitve Sustainable Development Solutions Network (SDSN) je v sodelovanju s fundacijo Bertelsmann Stiftung oblikovala [indeks in prikaz ciljev trajnostnega razvoja](#), ki upoštevatata zunanje učinke, ki so posledica razvojnih vzorcev bogatejših držav, in sicer posredne učinke (oz. učinke prelivanja) na področju okolja, gospodarstva, financ ali upravljanja ter varnosti. Mreža SDSN uporablja 83 globalnih kazalnikov, ki so uravnoteženi s ciljem oblikovanja sestavljenih kazalnikov za posamezne cilje ter splošnega indeksa. Države so nato na podlagi splošnega indeksa in sestavljenih kazalnikov razvrščene med najslabše uvrščene (z oceno 0) ter tehnično najboljše uvrščene (z oceno 100). Cilj prikaza ciljev trajnostnega razvoja je izpostaviti cilje trajnostnega razvoja, ki si v posameznih državah zaslužijo posebno pozornost. Kazalniki so v okviru posameznih ciljev trajnostnega razvoja združeni s povprečjem dveh spremenljivk, pri katerih se je določena država najslabše izkazala. Za najboljšo uvrstitev (zeleni rezultat) mora imeti država zelene rezultate v okviru vseh kazalnikov določenega cilja trajnostnega razvoja.

ASviS, italijanska mreža organizacij civilne družbe, raziskovalcev in drugih deležnikov, je razvila sofisticirano alternativno [poročilo o spremljanju](#) doseganja ciljev trajnostnega razvoja. Nabor kazalnikov vključuje več kot 200 osnovnih kazalnikov, razdeljenih po posameznih ciljnih. Ti kazalniki so združeni v 14 sestavljenih kazalnikov s tremi krovnimi kazalniki. Mreža ASviS meri napredek, ne pa oddaljenosti od konkretnih ciljev do leta 2030.

Alternativno spremljanju na podlagi kazalnikov predstavljajo esejistični pristopi. Združenje GCAP Italija se osredotoča na aktualne zadeve, ki vplivajo na italijanske državljane, in zagotavlja študije primerov, pri čemer podatke zbirajo organizacije civilne družbe. Nemška mreža organizacij civilne družbe izdaja [letno poročilo](#), ki je strukturirano v skladu s cilji trajnostnega razvoja in vključuje prispevke strokovnih organizacij o izzivih ter vrzelih, povezanih z doseganjem ciljev trajnostnega razvoja.

VIRI

[Poročilo mreže Bond o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja z nekaj priporočili glede poročanja organizacij civilne družbe](#)

[Eurostat: Nabor kazalnikov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja EU za leto 2017](#)

[Eurostat: Nabor kazalnikov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja EU za leto 2018](#)

[Eurostat: Nabor kazalnikov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja EU za leto 2019](#)

[OECD: Merjenje oddaljenosti od konkretnih ciljev trajnostnega razvoja](#)

[Priročnik OECD za oblikovanje sestavljenih kazalnikov](#)

Osnovne informacije

[Povezava do spletnega mesta o sistemu za spremljanje ASviS](#)

[Povezava do nemškega primera](#)

[Povezava do spletnega mesta o mehanizmu 2030 Watch](#)